

Indholdsfortegnelse

Vi vil gerne invitere nydanskere med i vores IM-fællesskab - hvordan gør vi det?	3
Hvor finder vi konkrete materialer, som kan hjælpe os, når vi har asylansøgere eller nydanskere i vores IM-fællesskab?	3
I vores IM-fællesskab kommer også folk, som ikke taler dansk. Hvad gør vi, når vi ikke har et fælles sprog?	4
Hvordan guider vi igennem en aften, når vi overhovedet eller næsten ikke har fælles sprog?	4
Sprogbarrierer: Hvordan finder vi frem til, hvordan vi praktisk kan tolke gruppesamtaler og tolke under en tale?	6
Findes der noget, vi bør undgå, når vi bliver så internationale i vores IM-fællesskab?	8
Hvordan griber man de svære emner an i et IM-fællesskab med nydanskere?	13
Kan man invitere muslimer med i missionshuset? Og hvad skal man i så fald være særligt opmærksom på? Hvilke emner/ord kan støde eller misforstås? Og skal vi i så fald undgå de emner, eller hvordan håndterer vi det bedst?	19
Hvad gør vi, hvis der er forskellige kirkeretninger med meget forskellig teologi i vores fællesskab? F.eks. ortodokse fra Eritrea	22
Hvordan gå fra at være gæst til at have en aktiv rolle? Og hvorfor?	23
Hvor finder vi nogle, som vi kan spørge om mere om det med at have nydanskere i vores IM-fællesskab?	23

Hvor finder vi nogle, som vi kan spørge om mere om det med at have nydanskere i vores IM-fællesskab?

Kontakt en af de tværkulturelle medarbejdere i Indre Mission. Se oversigten over medarbejdere på imta.dk/medarbejdere.

Nydanskere i IM-fællesskabet

Indholdsfortegnelse

Vi vil gerne invitere nydanskere med i vores IM-fællesskab - hvordan gør vi det?	3
Hvor finder vi konkrete materialer, som kan hjælpe os, når vi har asylansøgere eller nydanskere i vores IM-fællesskab?	3
I vores IM-fællesskab kommer også folk, som ikke taler dansk. Hvad gør vi, når vi ikke har et fælles sprog?	4
Hvordan guider vi igennem en aften, når vi overhovedet eller næsten ikke har fælles sprog?	4
Sprogbarrierer: Hvordan finder vi frem til, hvordan vi praktisk kan tolke gruppesamtaler og tolke under en tale?	6
Findes der noget, vi bør undgå, når vi bliver så internationale i vores IM-fællesskab?	8
Hvordan griber man de svære emner an i et IM-fællesskab med nydanskere?	13
Kan man invitere muslimer med i missionshuset? Og hvad skal man i så fald være særligt opmærksom på? Hvilke emner/ord kan støde eller misforstås? Og skal vi i så fald undgå de emner, eller hvordan håndterer vi det bedst?	19
Hvad gør vi, hvis der er forskellige kirkeretninger med meget forskellig teologi i vores fællesskab? F.eks. ortodokse fra Eritrea	22
Hvordan gå fra at være gæst til at have en aktiv rolle? Og hvorfor?	23
Hvor finder vi nogle, som vi kan spørge om mere om det med at have nydanskere i vores IM-fællesskab?	23

også om, hvordan og på hvilke områder I samtidig kan udvise åbenhed over for nyt.

Nogle eritreiske kristne opfatter ikke vores lutherske måde at være kristen på som "ren" eller sand, eller synes ikke, at vi tager vores tro seriøst nok. Det er godt at være opmærksom på.

Temaer, som er vigtige, at I får snakket om i ledergruppen, hvis I har kristne fra forskellige kirkeretninger med: Treenighed, Jesus, nåde, frelse, tilgivelse, synd, konvertering og dåb.

Af Johane Ettrup Brande, tværkulturel medarbejder i Indre Mission og Thomas Kildeholm Jensen, missionær i Græsted for Indre Mission

Hvordan gå fra at være gæst til at have en aktiv rolle? Og hvorfor?

Tag udgangspunkt i at skabe en relation, da man i mange kulturer har langt større fokus på relationen end en given opgave. Hvis der er en tæt relation, så bliver det nemmere og mere naturligt at spørge en nydansker om at have en aktiv rolle i fællesskabet. Vær opmærksom på, at det er typisk dansk kultur ofte at have fokus på opgaver, som skal fordeles, og ikke altid tænkes så meget på min egen relation til den person i fællesskabet, jeg spørger om at udføre opgaven.

Det skal give mening for den, der bliver spurgt. Så forklar, hvorfor du spørger den person om præcis den opgave.

Af Johane Ettrup Brande, tværkulturel medarbejder i Indre Mission og Thomas Kildeholm Jensen, missionær i Græsted for Indre Mission

Hvor finder vi nogle, som vi kan spørge om mere om det med at have nydanskere i vores IM-fællesskab?

Kontakt en af de tværkulturelle medarbejdere i Indre Mission. Se oversigten over medarbejdere på imta.dk/medarbejdere.

de offensive muslimer, så der også er plads til de personer, som ikke lige kan rumme at være med i en snak af den art - enten fordi de selv har haft dårlige oplevelser med muslimer, eller fordi de f.eks. ikke kan rumme at skulle forholde sig til endnu en religion.

Af Johane Ettrup Brande, tværkulturel medarbejder i Indre Mission og Thomas Kildeholm Jensen, missionær i Græsted for Indre Mission

Hvad gør vi, hvis der er forskellige kirkeretninger med meget forskellig teologi i vores fællesskab? F.eks. ortodokse fra Eritrea

Respekt og plads til forskellighed er centralt. Det er vigtigt at møde folk der, hvor de er, og at turde vandre sammen og tage ved lære af hinanden. Samtidig må vi være sandheden tro i kærlighed og stå ved, hvad vi tror på. Og i tillid til, at Helligånden også vejleder.

Med dette udgangspunkt kan vi godt komme med vores mening om forskellige emner i en tryk samtale. Hold den på egen banehalvdel og fortæl om, hvad du tror på.

Man kunne måske forestille sig, at en kristen fra en anden kirkeretning gerne vil stå for noget og for eksempel snakke om, at vi skal have mere fokus på Jomfru Maria. Generelt kan det være en god idé at pakke tingene lidt ind men samtidig sige, hvad man mener. Overvej i klubarbejde eller andre aktiviteter, hvem der skal være med i ledergruppen eller være forkynder, og hvem der "bare" skal være deltager for ikke at gå på kompromis med betydningen af centrale begreber som nåde, hvordan bliver man frelst, dåb osv. Det er ikke for at sige, at de ikke må have andre holdninger, men det er for at skabe tryghed og undgå forvirring omkring, hvad I som fællesskab står for rent teologisk. Men kulturelt er der plads til at tænke frit. F.eks. hvis man synes, at der skal danses mere eller være mere krydret mad. Så tag en snak i ledergruppen om, hvilken teologisk linje, I ønsker, og hvad I ikke vil gå på kompromis med. Og

Vi vil gerne invitere nydanskere med i vores IM-fællesskab - hvordan gør vi det?

Det vigtigste er relationer og at vise, at I vil dem! Tid er et nøglebegreb: Nogle skal inviteres mange gange, før de kommer med, og der skal ofte mange besøg og mange kopper te til for at skabe en god relation. I mange kulturer er uanmeldte besøg det normale, hvorimod det at lave aftaler flere uger ude i fremtiden er meget fremmed. Desuden er der i mange kulturer meget fokus på gæstfrihed, så det betyder meget selv at få besøg og få lov til at være vært.

I mange kulturer vægtes relationen meget højere end møder og aktiviteter. Tankegangen i nogle kulturer kan let være: "Hvorfor inviterer du mig til det her, jeg kender dig jo ikke?". Men når relationen så er der, så er det også mere naturligt for dem at deltage i et møde i missionshuset. Læs evt. punktet om høflighed (under spørgsmålet Findes der noget, vi bør undgå, når vi bliver så internationale i vores IM-fællesskab?). Et ja bliver oftere mere et ja i handling på denne måde.

Mange skal hentes i hvert fald de første gange. Enten pga. de kulturelle forskelle nævnt ovenfor og/eller pga. psykiske eller sociale udfordringer.

Erfaringen viser, at nydanskere, som bliver glade for at være en del af fællesskabet, ofte vil invitere deres venner med.

Af Johane Ettrup Brande, tværkulturel medarbejder i Indre Mission og Thomas Kildeholm Jensen, missionær i Græsted for Indre Mission

Hvor finder vi konkrete materialer, som kan hjælpe os, når vi har asylansøgere eller nydanskere i vores IM-fællesskab?

Prøv Messy Church-konceptet af ved at kontakte Messy Church-konsulent Karen Markussen og få en af konsulenterne til at stå for en prøveaften hos jer. Gå ind på messychurch.dk og find ud af mere om konceptet.

Folkekirken har en hjemmeside med en del sange på forskellige sprog på interchurch.dk/materialer.

På Inspirationsbanken.dk kan I finde beskrivelser af forskellige kulturer og deres forskelle og ligheder til dansk kultur.

I vores IM-fællesskab kommer også folk, som ikke taler dansk. Hvad gør vi, når vi ikke har et fælles sprog?

I udgangspunktet er det sagte vigtigt og dermed er oversættelse vigtig - men ikke altafgørende! Vi kan komme afsted med at sige rigtig meget vrøvl, men køre afsted med frimodighed - parolen lyder ofte: 'Hvis helhedsindtrykket er godt, så kommer vi igen'. Der, hvor vi vil hinanden, er udgangspunktet godt, og vi skal passe på med at overvurdere sprogbarrierer.

*Af Anders Graversen, sognepræst og tidligere leder af
Internationalt Kristent Center, KBH*

Hvordan guider vi igennem en aften, når vi overhovedet eller næsten ikke har fælles sprog?

Vær opmærksom på gæstfrihed

I mange kulturer er det vigtigt, at man er gæstfri, og det vil opleves uhøfligt, hvis man ikke udviser gæstfrihed, sådan at nydanskerne føler sig velkomne. Dvs. "set" frem for "overset", da de er i en situation, hvor de er sårbare. De er nye i en helt anderledes kultur, måske kan de ikke sproget, måske bærer de rundt på traumer eller psykiske lidelser. Derfor er det vigtigt, at de føler sig velkomne og ser sig som en del af fællesskabet. Dette kan f.eks. gøres ved at byde velkommen ved indgangen, sætte sig hen til vedkommende (også selvom man ikke har fælles sprog), byde på kaffe/snacks og bare generelt signalere med kropssprog, at personen er ønsket.

fra Det Gamle Testamente, men tommelfingerreglen er: Forsøg at lade være med at tale politisk. Der er mange forskellige holdninger – også blandt kristne – til jødernes ret til det nuværende Israel og til den israelske stats politik over for palæstinenserne. Lad ikke hverken antisemitisme eller had til muslimer få plads. Vær opmærksom på, at man ikke må bebrejde alverdens jøder for den politik, som den israelske stat fører, ligesom man heller ikke må bebrejde alle muslimer for terror udført af nogle få.

Israel og jøderne er nævnt i Koranen mange gange, men med fokus på, at jøderne har gjort det og det, som var forkert, så muslimerne skal tage ved lære og ikke være som dem. På den anden side påpeger Koranen, at Moses har fået Toraen (de fem Mosebøger) fra Gud. Og jøder og kristne er nogle steder i Koranen beskrevet som "Bogens folk" (som altså har Det Gamle Testamente og Det Nye Testamente), og muslimer skal derfor respektere dem.

Et andet sted i Koranen står der, at muslimer skal slå de vantro ihjel. Det skal dog siges, at der er meget delte meninger blandt muslimer om, hvad dette koranvers betyder.

Selvom jøder og kristne er "Bogens folk", har de ifølge Koranen bevæget sig væk fra den sande vej til Gud ved ikke at acceptere Muhammed som profet. Og i et andet vers i Koranen står der, at jøderne og de kristne ikke er tilfreds med Muhammed og aldrig vil blive det.

Så alt dette påvirker muslimerne syn på jøder og Israel. Og igen gælder det, at det vil være meget forskelligt, hvilket syn, den enkelte muslim har på jøder og Israel. Men vær opmærksom på, at det kan være et betændt emne.

Og så er der selvfølgelig utrolig meget forskel fra person til person - også for muslimer. Nogle vil være meget offensive, andre nysgerrige, andre tilbageholdende osv. Så generelt: Mød folk der, hvor de er. Og spørg eventuelt en eller flere personer om at være særligt opmærksomme på

opfattelser af Gud og af Jesus. Men samtidig også stå ved, at vi nu er trådt ind i en kristen sammenhæng og at de dermed er på vores banehalvdel, og her er fundamentet, at vi taler om Jesus som Gud.

Jesus som Guds søn kan meget let misforstås og give associationer til sex mellem Gud og Maria. Så hav det i baghovedet, hvis du taler om Jesus som Guds søn. Forklar eventuelt, hvad det betyder, at Jesus er Guds søn.

Treenighed kan let enten misforstås som en treenighed mellem Gud Fader, Jomfru Maria og Jesus, eller som tre guder. Begge misforståelser af den kristne treenighedslære stammer nemlig fra kapitel fem i Koranen. Her er det nødvendigt at forklare, hvad I mener med at sige, at Gud er tre og én på én gang. Se forskellige forklaringsmodeller under "Gudsbillede" under spørgsmålet: Hvordan griber man de svære emner an i et IM-fællesskab med nydanskere.

Ifølge Koranen blev Jesus ikke korsfæstet og han døde heller ikke. Det er godt at have i baghovedet, fordi vi ofte ikke vil have samme udgangspunkt for snakken. Men det kan til gengæld være et godt udgangspunkt for en snak om, hvem vi hver især tror, at Jesus er.

Gudsbillede

Der er meget forskellig opfattelse af nåde, frelse, tilgivelse osv. i henholdsvis islam og kristendom. Men vær ikke bange for at tage snakken om, hvad I så mener med begreberne. Med respekt som udgangspunkt. Og husk på, det er Helligåndens ansvar at overbevise mennesker om sandheden.

Så generelt: Forsøg at definere, hvad I hver især forstår ved de begreber, I snakker om. Og tag en snak om, hvad der egentlig står i Bibelen; mange muslimer vil nemlig have en klar idé om, at Koranens beskrivelse af, hvad Bibelen siger, selvfølgelig kommer fra Bibelen selv - hvilket langt fra altid er tilfældet!

Synet på Israel og jøderne er også et emne, der kan være svært at berøre. Det er svært ikke at tale om Israels folk, når man fortæller bibelhistorier

Bibler på eget sprog

Skaf bibler på de relevante sprog. Enten online (f.eks. på interchurch.dk/materialer/migrantsamarbejde/kom-i-gang/gudstjeneste/bibler-paa-andre-sprog) eller fysisk (f.eks. på biblebooks.dk eller imta.dk/udenlandskebibler/). Måske vil I opleve, at nogle nydanskere er nysgerrige efter at læse i Bibelen. Det kan for eksempel være, fordi de aldrig før har læst i et helligt skrift på deres modersmål. Og for mange vil det være en kæmpe gave, hvis I kan forære dem en Bibel eller et nyt testamente på deres modersmål.

Guide ved aktivitet

Hvis I har aktiviteter, kan det være vigtigt for nogle, at man følges med ud til en aktivitet, og så må man med kropssprog vise, hvad aktiviteten går ud på. Læg ud med at gå til en af de aktiviteter, som ikke kræver så meget forklaring. Er der udfordringer med sproget, så få hjælp under spørgsmålet om sprogbarrierer.

Guide ved spisning

Når maden sættes frem, kan I sætte små skilte på maden med billeder af hvilken slags dyr, maden er lavet af - især ko og gris. Og har I mulighed for det, så placer gerne ko og gris på hver sit bord.

Guide vedrørende temaet

Hvis der er folk med, som har svært ved dansk, kan man vælge forskellige måder at indvie dem i aftenens tema.

I kan i begyndelsen af aftenen f.eks. indbyde en nydansker (som er tryk ved at læse højt fra Bibelen) til at læse bibelfortællingen på eget sprog. Så er de med på, hvad teksten og temaet er. Obs: Husk at have bibelhenvisningen med på de pågældende sprog.

Eller start med at samle dem, som har brug for det, til en hurtig gennemgang af bibelteksten, evt. sammen med tolkning (se forskellige tolkemuligheder under spørgsmålet om sprogbarrierer).

Af Johane Ettrup Brande, tværkulturel medarbejder i Indre Mission og Thomas Kildeholm Jensen, missionær i Græsted for Indre Mission

Sprogbarrierer: Hvordan finder vi frem til, hvordan vi praktisk kan tolke gruppesamtaler og tolke under en tale?

Læse bibelteksten inden mødet

De pågældende mennesker kunne før talen eller oplægget sætte sig og læse bibelteksten igennem på deres eget sprog og evt. kort snakke om den som en forberedelse, så de er med på aftenens tema.

Af Karen Markussen, konsulent i Danmarks Folkekirkelige Søndagsskoler

Sproggruppe-model 1

I stedet for en tolk, som oversætter, kan man udvælge en person for hvert sprog til at læse bibelteksten. Man kan læse teksten i grupper på hver sit sprog og snakke om betydningen.

Ulemper: Intet overblik over, hvad der bliver snakket om i de forskellige grupper. Det kan betyde, at folk enten ikke når særlig dybt eller misforstår teksten, fordi der potentielt kun sidder nykristne i en gruppe. Og ved at sidde i sproggrupper, får man ikke snakket så meget på tværs.

Fordele: Der er plads til sproggrupper, hvor der ikke er nogen overhovedet, der taler dansk. Man sparer tid, fordi det samme ikke skal oversættes flere gange, og det skaber mindre forvirring, da det i højere grad foregår på de enkelte sprog frem for alle sprog på én gang. Man snakker også om teksten på sit eget sprog, så alle forstår, hvad der foregår, og man kan bedre gå i dybden, fordi sproget ikke er en hindring. Og der er ikke behov for en person, der kan simultantolke.

Sproggruppe-model 2

Inddele i mindre grupper med f.eks. hhv. dansk, engelsk/farsi og farsi/dansk, hvor der sidder danskere og mindst én, der kan tolke, med i alle grupper.

Ulemper: Det kræver, at der er mindst én fra hver sproggruppe, der kan oversætte til enten dansk eller engelsk. Det kan være forvirrende

dig det samme som i havet, men det er nu begrænset til at være i glasset. Gud kan ikke begrænses, men han valgte at begrænse sig selv - men har stadig samme substans.

Illustrationer til at beskrive treenigheden:

1. Et menneske består af både krop, sjæl og ånd i én person. Dette kan gøres meget konkret ved at pege på sin egen person og tale om, at mine følelser og tanker (fra sjælen) bliver til virkelighed gennem mine handlinger (med kroppen) eller bøn og lovsang til Gud (med ånden). De tre dele af min person kan ikke skilles ad. De er dog samtidig heller ikke ens, men komplementerer hinanden.
2. Solanalogien: Solen består både af selve solen, som symboliserer den ophøjede Gud Fader; strålerne, som symboliserer Jesus som Guds Ord, der udgår fra Ham, ligesom lysstrålen udgår fra solen. Og så varmen fra solen, som ligesom Guds Ånd udgår fra Ham og rører os, uden at vi kan se det.
3. Tag udgangspunkt i en pegefinger, som består af tre led, men samtidig kun er én finger. Der mangler noget, hvis du fjerner et led.

Af Johane Ettrup Brande, tværkulturel medarbejder i Indre Mission og Thomas Kildeholm Jensen, missionær i Græsted for Indre Mission

Kan man invitere muslimer med i missionshuset?

Og hvad skal man i så fald være særligt opmærksom på?

Hvilke emner/ord kan støde eller misforstås?

Og skal vi i så fald undgå de emner, eller hvordan håndterer vi det bedst?

Ja, man kan sagtens invitere muslimer med i missionshuset! Først og fremmest skal det siges, at der er lige så stor forskel på muslimer, som der er på alle andre mennesker. Så hav nuancerne i baghovedet. Når det så er sagt, er ordet respekt vigtigt at huske. Respekt for, at muslimerne er et andet sted end mig - og det er okay. Respekt for, at vi har forskellige

os, selvom Kristus-troende mennesker stadig er kendt med ondskaben; for syndens konsekvenser forsvinder ikke i dette liv.

Af Wessam Youssef, tværkulturel medarbejder i Indre Mission, Gitte Rasmussen, Landsleder for Indre Missions Familiearbejde og Thomas Kildeholm Jensen, missionær i Græsted for Indre Mission

Gudsbilleder

De fire evangelier har forskellige måder at beskrive Jesus på. Forenklet sagt taler Markusevangeliet om Jesus som præst, offerbærer eller Menneskesønnen, mens Matthæus mest beskriver Jesus som Messias. Fokusér i samtalerne mellem forskellige kulturer og kirkeretninger på, at vi ser forskellige sider af Gud og har brug for hinandens fokus. I Danmark fokuserer vi for eksempel meget på Gud som Far og Jesus som vores bror og ven. I mellemøstlige kulturer vil fokus ofte være på Gud som konge og autoritet.

Gud som Far: En far i en dansk kontekst er for mange et positivt begreb. I blandt andet nogle afrikanske kulturer vil talen om Gud som far anses som noget negativt, fordi faderbilledet er strengt og forbundet med distance, slag og straf. I Mellemøsten har faren stor magt - på godt og ondt. Det giver fokus på Guds almagt men også på distancen mellem Gud og mennesker. Brug lignelsen om den fortabte søn til at beskrive det sande billede af Gud som Far: Gud bragte skam over sig selv af kærlighed til os. Og han elsker os så højt, at han ligefrem løber os i møde. Samtidig er det vigtigt at pointere, at uanset hvor god en jordisk far kan være, så vil Gud altid være uendeligt meget bedre. En jordisk far kan aldrig være perfekt - men det er Gud.

Ordene fra Joh 3,16 om at Gud elskede verden kan være meget kraftfulde og bevægende, hvis man ikke har hørt det før.

Illustration til at beskrive Jesus som menneske og samtidig Gud: Et tomt glas, som man så fylder med vand fra havet. Vandet i glasset er sta-

at køre på to sprog i en gruppe og det kræver meget af den, som tolker, hvilket betyder vedkommende muligvis ikke får så meget ud af det.

Fordele: Man er mere sammen i fællesskabet og folk forstår, hvad der snakkes om. Der er mulighed for at lede samtalen og dermed komme mere i dybden, end man måske vil gøre i sproggruppe-model 1. Og der er ikke behov for en person, der kan simultantolke.

Tolkemodell 1

Tolkningsanlæg med øresnegle til brug ved fælles oplæg, beskeder osv. Vi kan varmt anbefale at bestille det gennem ap-inventive.dk.

Ulemper: Det kræver, at der findes en person, der kan begge sprog temmelig godt samt kan simultantolke. Og det kræver, at man har råd til at købe eller mulighed for at låne et tolkningsanlæg.

Fordele: Alle kan være sammen, så fællesskabet på tværs bliver styrket.

Tolkemodell 2

2a: Tolke som bruger en app til at oversætte simultant uden tolkningsanlæg. F.eks. "Be On Air" eller "Airfoil".

Ulemper: Det kræver, at der findes en person, der kan begge sprog temmelig godt samt kan simultantolke. Appen skal virke, og der skal være internetforbindelse.

Fordele: Det er gratis. Alle kan være sammen, så fællesskabet på tværs bliver styrket.

2b: Hvis du ikke har en tolk, kan du bruge en app, som oversætter fra dansk til det pågældende sprog. Her er det ikke simultantolkning, men én sætning ad gangen, som oversættes. Eksempelvis "SayHi" (arabisk, rumænsk, polsk, engelsk, tysk m. fl.).

Ulemper: Appen skal virke, og der skal være internetforbindelse. Og simultantolkning fungerer ikke. Og en sådan app oversætter ordret og tager ikke hensyn til forskellige betydninger af et ord, så nogle sætninger vil ikke give mening.

Fordele: Det er gratis. Alle kan være sammen, så fællesskabet på tværs bliver styrket.

2c: Tolken sidder online et andet sted og lytter med, mens han/hun simultantolker eller tolker sætningsvis undervejs til dem som har brug for oversættelse.

Ulemper: Tolken er ikke fysisk til stede, og forsvinder internetforbindelsen, forsvinder tolken.

Fordele: Tolken kan sidde i en anden by eller et andet land og har ikke rejsetid.

Tolkemodell 3

Tolken står ved siden af taleren på scenen og oversætter sætningsvis.

Ulemper: Flowet fra taleren bliver brudt. Og det tager dobbelt så lang tid. Og det kræver, at der findes en person, der kan begge sprog temmelig godt.

Fordele: Alle kan være sammen, så fællesskabet på tværs bliver styrket. Mulighed for at komme mere i dybden med teksten.

Af Johane Ettrup Brande, tværkulturel medarbejder i Indre Mission og Thomas Kildeholm Jensen, missionær i Græsted for Indre Mission

Findes der noget, vi bør undgå, når vi bliver så internationale i vores IM-fællesskab?

Alle kulturer er forskellige, og der er også kulturer i kulturer. Derfor skal dette svar ses som vejledende pejlemærker og ikke som altid gældende udsagn. Dette betyder, at vi ikke må sætte mennesker i kasser men lade andres erfaringer være en hjælp og inspiration til at forstå hinanden. I det hele taget er det godt at snakke om det og spørge ind til hinandens kultur, for I vil opleve, at vores nedskrevne barrierer ikke nødvendigvis passer på jeres virkelighed.

kærlighed i det værste finder vi derfor ikke ved at gætte på hans hensigt med det, der sker, eller ved at betragte vores eget liv. Den finder vi ved at betragte Kristi liv. I hans kærlighed finder vi visheden om Guds kærlighed.

Af Leif Andersen, lektor ved Menighedsfakultetet, Aarhus

Vi skal være meget varsomme med at sige, at der altid er en mening med det onde, der sker i vores liv. Nogle gange kan vi på afstand af hændelserne se en mening, men ikke nødvendigvis altid. Det er først på den nye jord, alt bliver godt. Uanset, om der er en mening med det onde, der rammer os, må vi altid komme til Gud med vores sorg.

For flygtninge, som har været eller fortsat er udsat for grusomme oplevelser kan vished om, at Gud i Kristus har fjernet den evige ondskab (da der ikke er ondskab på den nye jord) og helbreder vores sjæl fra denne evige ondskab være en støtte og hjælp. For nogle kan følgende illustration derfor hjælpe. Men vær varsom med som dansker, uden tilsvarende tunge livserfaringer, at bruge den:

Hvis et menneske har en tumor, der har fire-fem symptomer, så hjælper lægen ikke, hvis han kun behandler symptomerne. Patienten dør. Lægen skal fjerne tumoren, så forsvinder symptomerne. Dette er, hvad Jesus kom for at gøre. Vores sygdom er, at menneskeheden blev ødelagt af synd. Alt det onde i verden er resultatet af denne korrupsion. Da Jesus kom til vores verden tog han sig også af sygdommens symptomer, når han helbredte mennesker og gjorde undere. Men hans hovedformål var at behandle selve sygdommen. Hans død på korset fjernede sygdommen og gav medicinen til sygdommen (tænk på Moses og kobberslangen i 4 Mos 21). Jesu blod genopretter den, der tror på Jesus som frelser og følger hans lære, til det rene billede af Adam før synden. At Jesus behandler synden i os betyder, at det onde ikke længere har evig magt over

mod mig, når vedkommende angrer det onde, han eller hun gjorde mod mig. Forsoning forudsætter anger hos den skyldige og tilgivelse fra offerets side.

Der er forskel på at opnå retfærdighed og at hævne sig. Vi vil gerne opnå retfærdighed, og det må vi også gerne ønske, men hævn skaber ikke retfærdighed. Tilgivelse er at opgive håbet om en bedre fortid. Men kan man også sige, at tilgivelse er at opgive håbet om retfærdighed?

Som formidlere af bibelteksten skal vi ikke kun fortolke tekster, vi skal også kunne fortolke mennesker. Det gælder i høj grad i sådanne situationer. Den gode formidling skal kunne fortolke tekst og fortolke liv. Flygtninges liv hidtil kender vi ikke dybden og omfanget af. Vid det, når vi fortolker teksten ind i deres liv. Gå frem og tilbage mellem tekst og liv. Nutidens formidlere bliver alt for ofte i teksten og når ikke ud til livet.

Relevante bøger om emnet: "Konflikt og forsoning" (Hans Reitzels forlag og Dansk Flygtningehjælp), "Forsoning" (Paul Leer-Salvesen, Alfa) og "Tilgivelse er ikke for tøsedrenge" (Flemming Bak Poulsen, Logos)

Af Krista Rosenlund Bellows, landsleder for det tværkulturelle arbejde i Indre Mission og Gitte Rasmussen, Landsleder for Indre Missions Familiearbejde

Ondskab

Ondskab er det modsatte af alt det, der hører Gud til: Krig i stedet for fred, had i stedet for kærlighed, overgreb i stedet for omsorg osv.

Vi er alle skabt i Guds billede. Men vi er også alle faldet fra Gud, og ondskabens mulighed bor i os alle. Gud har lovet at høre vores bøn. Og alligevel sker der ondt i vores liv. Det har vi lov til at undre os over. Selv Guds søn oplevede det, og også han spurgte "Hvorfor?"

Meningen med det værste vil altid være skjult for os. I nogle kulturer er det almindeligt at tænke på lidelse og ondskab som Guds straf. Men Kristus har taget al straf på sig i vores sted, og hvis vi kommer til ham i bøn om hjælp og om nåde, vil han ikke vise os bort. Visheden om Guds

Nogle nydanskere tilpasser sig mere og mere det danske samfund, så deres væremåde også bliver præget af dansk kultur - særligt blandt børn og unge.

Det er svært at sige, at noget er definitivt "no go", for det kommer an på kontekst, ressourcer og nydanskernes baggrund og personlighed. Men der er nogle særlige opmærksomhedspunkter:

Køn

Vær opmærksom på, hvordan du agerer i samværet med én af det andet køn. I nogle kulturer giver mænd og kvinder for eksempel ikke hånd og snakker heller ikke så meget sammen, som vi er vant til i Danmark, specielt ikke i en sjælesorgssituation. Og i nogle kulturer sidder mænd og kvinder ikke sammen offentligt, f.eks. i kirken og dermed heller ikke i et missionshus.

Kønsroller

I mange afrikanske og mellemøstlige kulturer har mænd og kvinder bestemte roller. Det ligger ganske enkelt i opdragelsen. F.eks. er det sjældent, man ser en afrikansk mand i et køkken. Ofte er mænd familiens og samfundets tydelige overhoveder. F.eks. kan en mand ofte have nemmere ved at irettesætte nydanske børn grundet deres position. Men børneopdragelsen er først og fremmest kvindens ansvar.

Påklædning

For begge køn gælder det ofte, at shorts over knæene, t-shirts uden ærmer (inkl. undertrøjer og strop-top) og stramtsiddende tøj kan opleves som upassende påklædning i en tværkulturel sammenhæng.

Alder

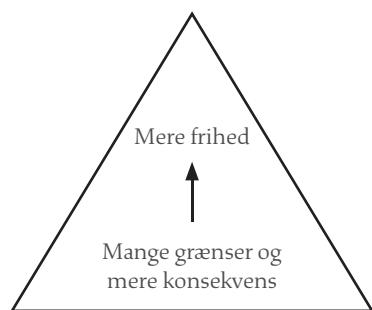
I mange kulturer er der meget respekt for ældre. Ældre har ofte det sidste ord, og det er dem, man går til. Og for disse ældre kan det opleves svært at komme til en dansk kultur, hvor en ældre persons ord ikke automatisk

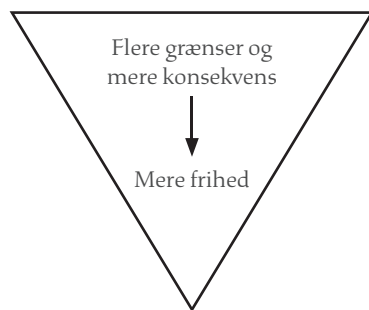
har denne vægt. F.eks. hvis en ældre person kommer ind i rummet er det vigtigt, at du viser ham/hende respekt. Det kan du bl.a. gøre ved:

- At komme personen i møde med det samme og netop ikke ignorere vedkommende.
- At spørge ind til familie og baggrund og på den måde vise respekt.
- At lede personen hen til et sted at sidde og sætte dig for at snakke med personen. Det kan være vældig ressourcekrævende, men sat på spidsen kan det for mange ældre være ligegyldigt, hvad der kommer til at ske bagefter, hvis de ikke har følt sig set og respekteret, da de kom. Danskere har en tendens til at være meget opgavefokuserede i stedet for relationsfokuserede, hvor det i mange andre kulturer er stik modsat.
- Under en snak om tro og liv: I dansk kultur er vi opdraget til at være kritiske og stille spørgsmålstegn ved alt. Men pas på med at være kritisk over for det, de siger, og prøv i stedet at stille dig undrende og stille neutrale hv-spørgsmål.

Børn i mange andre kulturer opdrages modsat danske børn. Det betyder, at forældrene ikke sætter særlig mange grænser, før børnene bliver ældre, hvor vi i Danmark sætter mange grænser fra starten af og giver mere og mere frihed og plads til selvstændighed, jo ældre barnet bliver.

Dansk opdragelse

Omvendt opdragelsespyramide

begynde vores vandring i tilgivelsen ved at lægge det hele over i Guds hænder, og lade hans Ånd gøre os i stand til at tilgive. Næste skridt kan være at bede Gud om at nedbryde vores had. Det kan være godt ikke at være alene om det. Vi må hjælpe og støtte hinanden gennem bøn om Helligåndens indgriben, og ved at læse i Bibelen om tilgivelse. Det er vigtigt, at vi italesætter mellemregningerne i den proces og ikke skaber forhåbninger om, at det bare er noget, man gør hurtigt. Tilgivelsen er en vandring med Gud, som tager tid. Nævn, at tilgivelse er en vandring, og at man ikke er uden for nåden undervejs i den vandring. Vi nævner ofte: Tag det første skridt. Men vi nævner sjældent alle mellemregningerne. Der er ikke er noget vupti over tilgivelse. Lad det komme frem i forkyndelsen.

Vores oplevelse med og forståelse af tilgivelse hænger sammen med vores gudsbillede. Problematikken om, hvorfor Gud ikke griber ind, hvis han er almægtig, kan også fylde. Hvorfor skal mennesker og kristne i særdeleshed overhovedet rammes af ondskab?

Gud er nådig og tilgivende, og Gud tilgiver alt, og han er på den måde et forbillede for os. Men vi lever i en verden, som er præget af uretfærdighed, og har brug for, at den skyldige kendes skyldig. Hvis vi kun lægger vægt på nåden og tilgivelsen, ender det med, at uretfærdigheden og andre menneskers ondskab ingen konsekvenser får for dem. Hvis vi opfordrer til og forventer, at offeret skal tilgive, uden at den skyldige bliver stillet til regnskab, vil det igen være offeret, der taber.

Den absolutte tilgivelse hører til i Guds rige, men her i verden hører retfærdigheden til. Dommen tilhører Gud, og han tilgiver det, der angres. Hans tilgivelse begynder ved forsoningen på korset.

Jeg er kaldet til at elske min fjende, og jeg kan ikke nægte at tilgive en, der har gjort noget ondt mod mig. At kunne tilgive er ofte en lang proces. Tilgivelse er ikke det samme som forsoning mellem parterne. For der kan først blive forsoning mellem mig og den der begik overgreb

Hvis overgrebene fortsætter mod andre eller en selv, er det svært at blive ved med at tilgive.

Snak om egne eller andres personlige oplevelser med uretfærdighed og derefter det at tilgive. Vær meget opmærksom på, at almindelige danskeres oplevelser med uretfærdighed kan lyde som bagateller i sammenligning med flygtninges. Brug eventuelt andres eksempler på uretfærdighed. Undgå bombastiske udsagn som: "Som kristne skal vi tilgive". Tal om tilgivelse som frisættelse frem for som et påbud. Hav fokus på, at tilgivelse ikke er det samme som at glemme, men at lade Helligånden sætte en selv fri fra had. Lysten til gengældelse ødelægger ens eget liv.

Når vi tilgiver, er det ikke nødvendigvis, fordi de andre fortjener tilgivelse. F.eks. ved forfølgelse, drab på familiemedlemmer osv. Mange tror, at de vil sætte den anden fri, hvis de tilgiver. Men de, der har gjort ondt, er oftest ligeglade. Så hvem betaler prisen, hvis du lever i alle de dårlige minder og alt det had til andre?

Man kan godt tilgive en person, man er oprigtig vred på. Tilgivelse og vrede udelukker ikke hinanden. Hvis en bror angreder, så kan vi tilgive. Men det er ikke altid, der er en anger, eller at vi har mulighed for at tilgive, fordi personen ikke længere lever, eller vi er fysisk langt fra hinanden osv. Her er det vigtigt at huske på, at tilgivelse også er for ens egen skyld. Desuden er tilgivelse en måde at følge i Guds fodspor på. Han tilgiver os, selvom vi ikke fortjener det. Vanskeligheden ved at forstå Guds tilgivelse hænger sammen med vanskeligheden ved at tilgive.

Vi kan ikke tilgive med vores egen kraft, men vi har brug for Helligånden. Det er imod vores natur og lyst at tilgive. Mange flygtninge er blevet såret dybt og har oplevet forfærdelige ting. Tal om Helligåndens kraft til at hjælpe med at tilgive.

Tilgivelsen er en proces. Måske oplever vi, at vi slet ikke kan tilgive. Her kan vi tage udgangspunkt i Jesu ord: "Fader tilgiv dem, for de ved ikke, hvad de gør". Læg tilgivelsen over til Gud i første omgang. Vi kan

Høflighed

I mange kulturer er det vigtigt, at man er gæstfri og det vil opleves uhøfligt, hvis man ikke udviser gæstfrihed, sådan at nydanskerne føler sig velkomne. Dvs. set frem for overset, da de er i en situation, hvor de er sårbare. De er nye i en helt anderledes kultur; måske kan de ikke sproget, måske bærer de rundt på traumer/psykiske lidelser. Derfor er det vigtigt, at de føler sig velkomne og ser sig som en del af fællesskabet. Dette kan f.eks. gøres ved at byde velkommen ved indgangen, sætte sig hen til vedkommende (også selvom man ikke har fælles sprog), byde på kaffe/snacks og bare generelt signalere med kropssprog, at de er ønsket her.

I mange kulturer er det uhøfligt at sige nej. F.eks. med hensyn til at forstå dansk: I stedet for at spørge, om folk har forstået, hvad man sagde, så spørg med hv-ord eller få dem til at gentage, hvad der lige er blevet sagt. Og med hensyn til at invitere til arrangementer: Mange vil sige ja, at selvfølgelig kommer de - og så dukker de ikke op alligevel. For en dansker vil det ofte opleves uhøfligt at sige ja til at komme og så alligevel ikke dukke op, hvor det i mange andre kulturer omvendt vil opleves uhøfligt at sige nej til en invitation.

I mange kulturer er det uhøfligt at være kritisk, konfronterende eller at give direkte mundtlig negativ feedback. Der kan det være en fordel at pakke tingene mere ind, for ellers vil de kun høre det negative og ikke de gode ting, der bliver sagt rundt om det negative.

I mange kulturer er der meget fokus på hierarki og respekt for især ledere og ældre. Og det er meget uhøfligt at konfrontere eller være kritisk over for en person, der er højere oppe i hierarkiet end en selv.

Mad

Svinekød er fint, men det er godt at have et alternativ, så alle kan blive mætte uanset.

Vær opmærksom på, hvornår ramadanen ligger - og også de ortodokse kristnes fastetider. Download en årskalender med fest- og helligdage

på Tværkulturelt Centers hjemmeside (tvaerkulturelt-center.dk/index.php/festkalender)

Mange børn (og voksne) er ikke vant til at spise dansk mad. Det er værd at have med i baghovedet, hvis de ikke umiddelbart er begejstrede for maden.

Plads til danskere?

Vi skal også passe på med at tage så meget hensyn til alle andre kulturer, at de etniske danskere ikke føler sig velkomne. I forhold til mad kan man eksempelvis både have "almindelige" danske pølser og så kyllingepølser. Og i forhold til aktiviteter kan man også forsøge at have et bredt spektrum af aktiviteter, så alle bliver tilgodeset.

Nogle danskere kan føle sig fremmedgjort, hvis der bliver for meget fokus på oversættelse. Vi har samlet forskellige tolkningsmodeller under spørgsmålet om sprogbarrierer her i dokumentet. Tænk evt. i tolkemodel 1 eller 2, hvis for meget fokus på oversættelsen opleves som et problem.

Danskere tænker meget mere individualistisk end mange andre kulturer, som tænker mere kollektivt og dermed på, hvad der er bedst for fællesskabet. Det kan måske være en idé at italesætte over for danskerne for at skabe større forståelse. Vi er meget gode til at rumme, at der skal være plads til børnene på deres præmisser med f.eks. børnesange. Måske skal vi tænke lidt det samme om f.eks. tolkning til farsi: Lige nu gavner det ikke mig noget, men på den lange bane gør det - lige så vel som at børnesangene ikke gavner mig nu og her, men børnene er kirkens fremtid.

Traumer og psykiske lidelser

Undgå at have aktiviteter, som giver associationer til krig, vold eller våben, da det let kan åbne op for traumatiske oplevelser. For børn kan det resultere i en voldsom udadreagerende adfærd, og for voksne (og børn) kan det starte samtaler, der kræver meget tid og ofte professionel hjælp.

Skulle nogle få brug for at snakke om de svære emner, så har vi her et par råd:

- Søg viden om traumer på traume.dk og vær bevidst om, hvad du kan og ikke kan.
- Vær ærlig om dig selv, at denne snak er svær og at du nok ikke har en masse gode råd eller løsninger.
- Vær bevidst om dine egne grænser og begrænsninger, og italesæt dem på en respektfuld måde.
- Foreslå, at I beder sammen og lægger det, som er svært og meningsløst, over i Guds hænder (frem for i dine).

Af Johane Ettrup Brande, tværkulturel medarbejder i Indre Mission og Thomas Kildeholm Jensen, missionær i Græsted for Indre Mission

Hvordan griber man de svære emner an i et IM-fællesskab med nydanskere?

Vores første råd er: Vær varsom med at vælge svære emner til forkyndelsen i missionshuset, hvis I ikke kender nydanskernes livshistorie, der jo kan rumme forfølgelse, krig, flugt og måske tortur. Men det kan være, at I har konkrete grunde til at vælge et tema, der også rummer svære emner.

Overvej, om I skal tilbyde forbøn.

Her er vore gode råd om emnerne tilgivelse, ondskab og gudsbillede:

Tilgivelse

Nogle flygtninge har barske eller traumatiserende oplevelser med f.eks. forfølgelse i bagagen. Nogle har oplevet vold og drab på venner og familiemedlemmer, undertrykkelse, drukneulykker på havet og andre forfærdelige ting. Nogle oplever også vold og hadske kommentarer efter konvertering i Danmark. Det kan skabe hævnlyst efter retfærdighed.